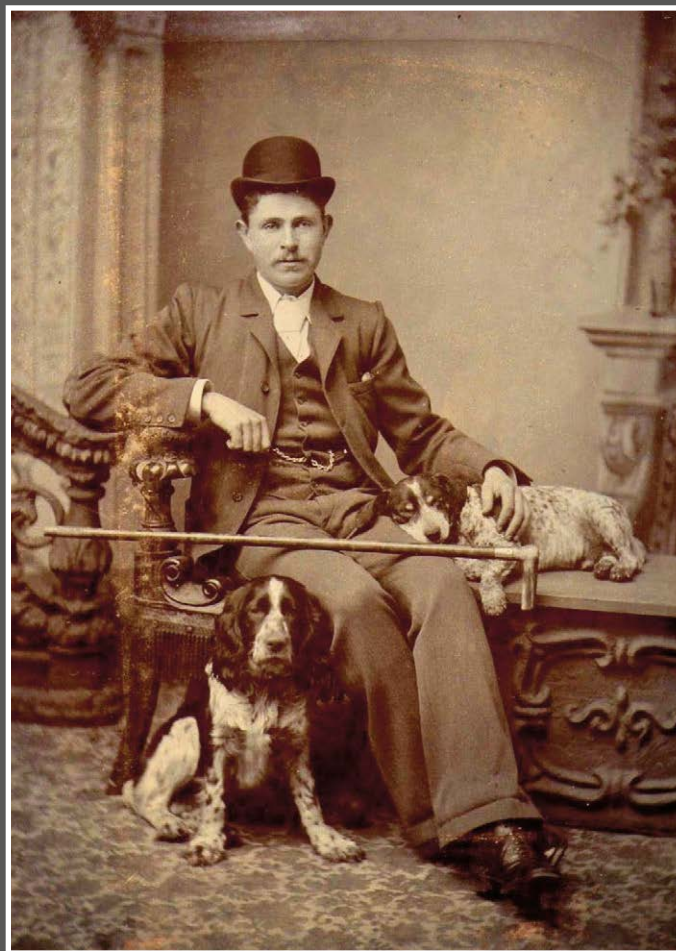

Historisch portret

Welsh Springer Spaniel

uit de heuvels van Wales

Vintage foto's met Welsh Springers zijn er bijna niet. W.J. Sandry uit Camborne is een bekende fotograaf in de jaren rond de vorige eeuwwisseling.

In oude geschriften, documenten, boeken en op prenten en schilderijen is de geschiedenis van hondenrassen vastgelegd. En het werk dat ze doen. Meegaan op jacht, het drijven en hoeden van een kudde, het bewaken van huis en haard en het gezelschap houden van de mens. Elke maand gunt *Onze Hond* de lezer een inblikje in de rijke historie van een hondenras. Deze maand: de Welsh Springer Spaniel.

Vogelhond

Al in de *Laws of Hywel Dda*, de wetten van een prins van Wales (910-950), wordt het woord 'Colwyn' of 'Cholwyn' gebruikt, dat in de latere literatuur is vertaald als 'Spaniel'. In het Welsh betekent 'colwyn' echter 'pup'. Zou het echt om een Spaniel zijn gegaan, dan zou 'Tarfgi' zijn gebruikt.

Later, in de vijftiende eeuw, komt in Europa de zogenoemde Vogel hond voor: een jachthondje van het Spaniel-type, dat wordt gebruikt bij de nettenjacht op vogels. De Vogel hond moet het wild aanwijzen en zich daarna drukken, zodat de jagers het net over de hond en het wild heen kunnen trekken.

WELSH SPRINGER SPANIEL

Land van herkomst:

Groot-Brittannië (Wales)

FCI nummer: 126

Rasgroep: 8, Retrievers, Spaniels en Waterhonden

Rasvereniging: Welsh Springer Spaniel Club en Vereniging de Welsh Springer Spaniel

Website: www.wssc.nl en www.vwss.nl

'Off Engelse Dogges'

Hoewel er voor de renaissance al manuscripten over jachthonden zijn, is dr. Johannes Caius (eigenlijk John Keyes of Keys; 1510-1573) de eerste die in zijn boek *De Canibus Britannicus (Over de Britse honden)* een poging doet om Engelse honden systematisch in types te verdelen. Het in het Latijn verschenen boek wordt voor het publiek toegankelijk gemaakt door een Engelse vertaling (1576), met als titel *Of Englishe Dogges, the Diversities, the Names, the Natures, and the Properties (Over de Engelse honden, de diversiteiten, de namen, de karakters en de eigenschappen)*. Caius verdeelt de honden in categorieën: de 'Venatici' (Bloedhonden, Greyhounds, Terriers), 'Rustici' (Mastiffs, Herders, 'Slagershonden') en 'Aucupatorii' (Land Spaniel, Setter, Water Spaniel). Een vierde categorie is de 'Delicatus': honden die wij nu als Gezelschapshondje (Toy) zouden aanduiden.

Als Caius over Spaniels in het algemeen schrijft, zegt hij kort maar krachtig: '*As though these kinde of Dogges came originally and first of all out of Spaine*'. Of Spaniels werkelijk uit Spanje komen, is een héél andere discussie, die we hier niet gaan voeren. Feit is dat er in het zestiende-eeuwse Spanje geen honden voorkomen die ook maar enigszins op een Spaniel lijken.

De Welsh Springer Spaniel is een aantrekkelijke rashond met een prettig en vrolijk karakter. Geschikt als huishond, showhond en jachthond.

Foto: Demi Kuits

Wit-rode Spaniels uit Wales

De meeste auteurs verdelen de Spaniel-types aan de hand van het werk dat ze doen:

'*setting*' (voorliggen), '*springing*' (opstoten) en '*water*' (apporteren uit het water). Uit de zeventiende en achttiende eeuw bestaan er diverse beschrijvingen van de verschillende Spaniel-types. Vrijwel altijd generaliserend als het om het uiterlijk gaat: 'Middelmatig groot, ronde lijven, lange oren, korte neuzen en donkere ogen.'

Vast staat in ieder geval dat er aan het einde van de negentiende eeuw in Wales wit-rode Spaniels zijn, die in groepen worden gehouden ten behoeve van de jacht. Ze worden gewoonlijk Welsh Spaniels of Welsh Cockers genoemd. In de Neath Valley, in Zuid-Wales, woont ene Mr. A.T. Williams, die rond 1900 artikelen schrijft in *The Field* en in de *Kennel Gazette*. Hij schrijft dat '... *The orange (or red) and white spaniels of the type now shown as Welsh spaniels were bred and worked in a team of ten or a dozen, by my late grandfather a hundred years ago...*'

Zuivere vertegenwoordiger

Mr. Williams is de eigenaar van de Welsh Spaniel reu *Corrin* (1893), die hij cadeau heeft gekregen van diens fokker, Col. John Blandy-Jenkins (1874-1958) van '*Llanharan*'. *Corrin* is een zuivere vertegenwoordiger van de *Llanharan*-stam.

In *The Illustrated Kennel News* schrijft Baron Jaubert dat de verschijning van *Corrin* op een tentoonstelling in Birmingham, in 1899, een sensatie teweegbrengt. Hij noemt de Welsh Spaniel 'een magnifieke rood-witte hond'. En: 'Hij is van onberispelijke afkomst en is een ouder ras dan bepaalde andere Spaniel-stammen. Dit Spaniel-ras heeft sinds 1750 bestaan. Vanaf 1805 tot 1850 was de grootvader van Mr. Williams gewend om te gaan jagen met een groep van twaalf tot veertien honden, die hij zelf had getraind.' 'Sinds 1750' betekent dat de Welsh Springer Spaniel in de huidige vorm al zo'n 270 jaar bestaat.

'... Het grootste deel van hun vel is wit en als er vlekken zijn, zijn die gewoonlijk rood...'

– Johannes Caius in *Treatise of Englishe Dogges* (1576)

Collectie: Ria Hörter

Een zeldzame prent uit 1859 van een English en Welsh Cocker. De naar deze prent gemaakte gravure is van L. Wells (ca. 1887). Voor het eerst wordt op een prent de oude naam van de Welsh Springer gebruikt: Welsh Cocker.

In februari 1902 erkent *The Kennel Club* de Welsh Spaniel. In de rubriek *Club and Kennel Notes* is te lezen: 'Ook zijn er aanvullingen gemaakt voor de classificatie van Spaniels, Engelse Springers (anders dan Clumber, Sussex en Field) en ook de Welsh Springers (rood en wit) zijn nu van een classificatie voorzien.'

'Begin van erkend ras'

Behalve de namen Welsh Cocker, Welsh Spaniel en Welsh Springer, komen we in de oude literatuur ook '*Starter*' tegen, afgeleid van '*to start*' en in dit geval synoniem aan '*Springer*'. De Welsh Spaniel – nog zonder Springer – *Corrin* (*Dash x Busy*) wordt geboren in 1893. Op dat moment is *Dash* een nog niet geregistreerde hond; *Busy* is eigendom van de hiervoor genoemde Col. John Blandy-Jenkins. *Corrin* wordt door vrijwel iedere moderne auteur die over het ras schrijft (onder anderen William Pferd, John Phillips en Anne Walton) gezien als 'het begin van het erkende ras'. Opmerkingen dat *Corrin* 'de eerste Welsh Springer Spaniel' is, zijn geheel bezijden de waarheid. Mr. Williams' familie jaagde immers al vanaf 1805 met dit type Spaniel, ook al noemt men ze dan nog Welsh Cockers. *Corrin* fungeert als de levende mascotte in de strijd om de erkenning als apart ras. De rasstandaard van 1902 is hem letterlijk op het lijf geschreven.

'Corrin': een raadsel opgelost

In alle oude(re) boeken en geschriften over de Welsh Springer Spaniel wordt geschreven dat *Corrin* en diens zoon *Corrin of Gerwn* (1898) worden geregistreerd als (Engelse) Cocker Spaniels en na 1902 opnieuw, maar nu als Welsh Springer Spaniels. Daarmee staat *Corrin* wereldwijd te boek als de eerste 'echte' erkende Welsh.

Welsh Spaniel reu *Corrin* fungeert als de *levende mascotte* in de strijd om de erkenning als apart ras

Pas aan het begin van deze eeuw ontdekt Beth Marley, oud-president van de Canadese *Welsh Springer Spaniel Club*, dat het verhaal rond *Corrin* en zijn registratie als Cocker Spaniel én later als Welsh Springer Spaniel volstrekt onjuist is. In het stamboek van *The Kennel Club* (1902), over het jaar 1901, zijn *Corrin* (nr. 803F) en zijn zoon *Corrin of Gerwn* (*Corrin x Belle*; nr. 1391F) beide opgenomen als 'Cockers'. In het volgende

Het befaamde schilderij van Maud Earl (1863-1943) met de Longmynd Welsh Springers uit 1906. We zien hier 'Ch. Longmynd Myfanwy' en 'Ch. Longmynd Megan', beide geboren in september 1904. Deze afbeelding siert het omslag van de Crufts catalogus van 1999. Het schilderij hangt in de Ladies' Room van The Kennel Club in Londen.

stamboek (1903), over het jaar 1902, zijn de Welsh Springer Spaniels voor het eerst apart opgenomen. Er worden vier reuen en negen teven ingeschreven. Het is alleen *Corrin of Gerwn* die wordt ingeschreven onder een nieuw nummer (894G). *Hij* is dus degene die opnieuw wordt geregistreerd en *niet* zijn vader *Corrin*. De hond die de hele wereld altijd heeft beschouwd als 'de eerste Welsh Springer' gaat dus de geschiedenis in als Cocker Spaniel...

Ook wordt in 1902 de eerste rasvereniging opgericht: *The Welsh Spaniel Club* (niet Welsh Springer Spaniel Club!). Mrs. H.D. Greene (*Longmynd*) is de eerste secretaris. In 1906 maakt Maud Earl (1863-1943) een prachtig schilderij van twee *Longmynd* honden. Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) is Mrs. Greene zo somber dat ze besluit al haar Welsh Springers te laten inslapen omdat ze verwacht dat er voor hen niet voldoende voedsel zal zijn. Een dapper, maar hartverscheurend besluit.

'Deze hond is van zeer oude oorsprong; hij is waarschijnlijk de oudste van alle nu in Groot-Brittannië aanwezige Spaniel-rassen. De Welsh Springer is een te onderscheiden variëteit en verschilt van alle andere rassen, zowel in type als in andere opzichten. In geschriften en op afbeeldingen, die van enkele honderden jaren geleden dateren, wordt deze Spaniel beschreven en afgebeeld.'

– Mr. A.T. Williams in een brief aan Herbert Compton (1903/04), de auteur van *The Twentieth Century Dog* (1904)

Kerstmis 1976 stuurt Harold Newman aan zijn vrienden en kennissen in binnen- en buitenland deze afbeelding van zijn drie tophonden, 'Sh. Ch. Marie of Pencelli', 'Roger of Pencelli' en 'Progress of Pencelli'. Schilderij van Eirene Hunter. (Gepubliceerd met toestemming van Mrs. Eirene Hunter)

De grote vier

De fokkerij vanaf de jaren twintig tot tachtig van de vorige eeuw wordt gedomineerd door vier legendarische namen in het ras: *Pencelli* (Harold Newman), *Tregwillym* (Cliff Payne), *Plattburn* (Ken Burgess) en *Dalati* (Noel en Dodo Hunton Morgans). Newman fokt al vanaf het begin van de jaren dertig, eerst zonder kennelnaam en uitsluitend voor de showring. Wereldfaam bereikt hij met *Sh. Ch. Marie of Pencelli* (spreek uit als 'Penkegli'), *Sh. Ch. Progress of Pencelli* en *Sh. Ch. Roger of Pencelli*. Nakomelingen van deze honden gaan naar Amerika, Australië en naar het continent.

Cliff Payne (*Tregwillym*) boekt successen met onder andere *Ch. Statesman of Tregwillym* en *Sh. Ch. Contessa of Tregwillym*. In tegenstelling tot *Pencelli* zijn er relatief weinig *Tregwillym* Welshen geëxporteerd. Payne's type Welsh Springers zijn vooral werkhonden, iets lager op de benen en soms wat lang in lichaam.

'Modern type'

Ken Burgess' *Plattburn* Welshen zijn, vooral in de jaren zeventig en tachtig, niet alleen in Nederland terechtgekomen, maar ook in Amerika, Australië en de Scandinavische landen. Over het algemeen staan ze bekend als stoere honden van een 'modern type', met gladde, dieprode vachten. *Kamp. Plattburn Pinecob*, *Kamp. Plattburn Partner* en *Kamp. Plattburn Proclaim* zijn in de jaren zeventig bekende winnaars op Nederlandse tentoonstellingen; ze hebben veel bijgedragen aan de uiterlijke kwaliteiten van het ras.

Tot slot zijn er de Welshen van Noel en Dodo Hunton Morgans (*Dalati*). Dankzij een uitgekiend fokbeleid en een scherp oog voor het juiste type, hebben *Dalati* Welshen de wereld veroverd. Het zijn vooral de adellijke hoofden die hebben bijgedragen aan het ras. *Dalati* Welsh Springers gaan onder andere naar Amerika, Australië, de Scandinavische landen en Nederland. *Sh. Ch. Dalati Sioni* is wereldwijd bekend en hetzelfde geldt voor zijn zoon *Sh. Ch. Russethill Royal Salute over Nyliram*.

Importen van *Dalati* en *Plattburn* rekenen af met het 'oud Hollandse' type met ruige, soms krullerige beharing, een korte nek en een naar licht rood of oranje neigende vacht, spitse voorsnuit en kromme fronten.

Andere bekende kennels in de twintigste eeuw zijn onder meer *Hillpark*, *Wainfelin*, *Cwrt Afon*, *Menstonia*, *Ferndel*, *Russethill*, *Northey*, *Highclare*, *Nyliram* en *Kazval*. Zij bouwen voort op de honden van 'de grote vier'. Uit bijna alle voorgenoemde kennels zijn honden naar Nederland geëxporteerd, maar het lijstje blijft incompleet vanwege mijn beperkte ruimte.

Voorafgaand aan het millennium en in het eerste kwart van deze eeuw zijn onder andere honden uit de kennels *Glenbrows*, *Slapestones*, *Taimere's* en *Weslave* winnaars in de showring. Zij bouwen voort op onder meer *Wainfelin*, *Dalati*, *Ferndel* en *Menstonia*.

Verdwenen in de mist

In 1911 komt de eerste Welsh Springer Spaniel naar Nederland: *Mist*. Hij wordt in dat jaar in het Nederlands Honden Stamboek (NHSB) ingeschreven en vervolgens blijft het veertig jaar doodstil. Daarom wordt de geschiedenis – ten onrechte dus – meestal begonnen met de Engelse import van *Kamp. Red Rascal of Downland* (1950). In 1951 verschijnt deze hond in de showring in Breda en krijgt hij van jachthonden keurmeester Alofs een 'uitmuntend' en 'een beste van het ras'. Hij is de enige Welsh op de tentoonstelling... In 1954 importeert Sue van Boetzelaer, een bekende Elandhonden-fokster, de teef *Kamp. Rushbrooke Rhoda* (1953). En, zoals dat vaak bij nieuwe rassen gebeurt, wordt het ook bij de Welsh Springer Spaniel een 'Adam en Eva-verhaal'. In 1955 wordt dan ook het eerste nest in Nederland geboren: *Red Rascal x Rhoda*, met als affix *of Riverland*. Deze combinatie wordt herhaald in 1958 en in 1959 vindt een broer x zusterparing plaats: *Welsh of Riverland x Rudbeckia of Riverland*. Een andere mogelijkheid is er (nog) niet. De komst van de teef *Pandora of Linkhill* (1961) maakt het mogelijk om met onverwante honden te fokken. Een van de dochters van *Pandora* is *Kamp. Quick* (1964), de stamteef van de *Fên Bjirkieming's* fokkerij.

In de jaren vijftig en zestig is er een zekere concentratie van Welsh Springers op het Waddeneiland Ameland; hier en daar wordt zelfs gesproken over het 'Ameland type'. Worden er in de jaren zestig niet meer dan negen nesten per jaar geboren, in 1975 is dit opgeklommen naar dertig. Tot vandaag de dag blijft het aantal nesten rond de dertig per jaar schommelen. Zijn populariteit dankt de Welsh Springer vooral aan zijn uiterlijk, formaat en karakter. Een sportieve hond voor het hele gezin. En behalve naar Nederland wordt vanuit Engeland ook naar Finland, Zweden, Tsjechië en Amerika geëxporteerd, waar vandaag de dag kwaliteitsvolle populaties zijn te vinden. De huidige mogelijkheid om teven te insemineren met sperma uit, bijvoorbeeld, Engeland, Finland en Zweden, heeft een ruimere fokbasis gerealiseerd en heeft tegelijkertijd het aantal fysieke importen drastisch verminderd.

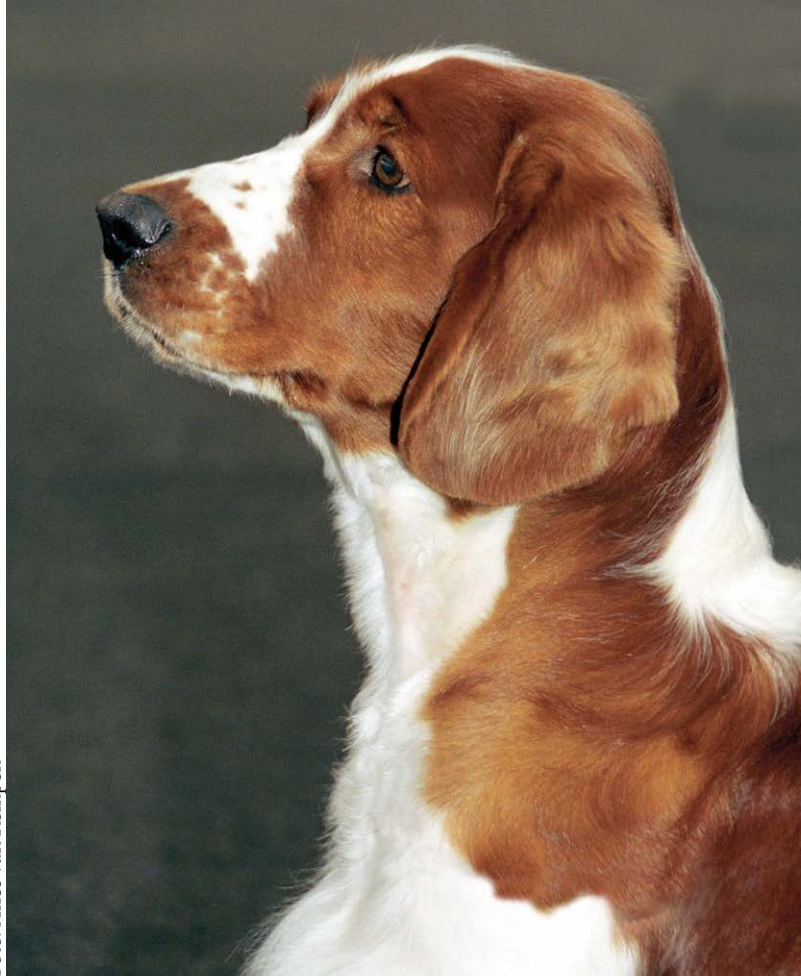
Ambassadeur

In de jaren zestig starten drie kennels waarvan de honden invloed hebben op het Nederlandse bestand, hetzij kwantitatief of kwalitatief: *of Speldermark*, *Tassel's Welsh* en *Dusky Starter's*. In de tweede helft van de twintigste eeuw zijn het vooral de kennels *Fên Bjirkhieming's*, *Isselsteyn's*, *van Snellestein* (later *of Rowan's Residence*), *Our Loyal Welsh*, *of the Half House*, *Inma's*, *of the Yasmin Garden* en *van Berkestein* die regelmatig fokken en de basis leggen voor de fokkerij na het millennium. *Van Snellestein* fokt in 1983 een nest van zeven pups waarin zes nationale showkampioenen zitten. Kennel *Inma's* fokt zo'n vijftig kampioenen, *of the Yasmin Garden* wint met *Sh. Ch. Northoaks Sea Sunflower* de eerste BIS (Best In Show) in Den Haag in 1995 en *des Vauriennes* importeert de Finse *Kamp. Benton Kansas Storm*, top dekru na het millennium. In 2001 start de *from Kind of Magic* fokkerij. Vandaag de dag (april 2021) telt deze kennel dertig Nederlandse en dertien internationale kampioenen. Met recht een ambassadeur van het ras.

*'Cut of a Welshies head
and all you've got left
is just another Spaniel'*

– Cliff Payne (Tregwillym)

Foto: Alice van Kempen

Een zeer typisch Welsh Springer hoofd met een duidelijk aangegeven stop en goed besneden onder de ogen. De neusgaten goed ontwikkeld, bruin tot donker; de ogen hazelnootkleurig tot donker. De oren zijn matig laag aangezet, dicht tegen de wangen hangend. In verhouding klein en geleidelijk smaller wordend naar de punt, enigszins de vorm van een wijnblad (bedoeld wordt: druivenblad). Dit is 'Kamp. Bartholomeüs Rascals van de Oude Maas': twee maal Winner, twee maal Club Winner en Top Welsh Springer in 2000, 2001 en 2003.

Gesteggel

Tot 1974 worden de belangen van het ras behartigd door de Nederlandse Spaniel Club. De onvrede die er bestaat over de wijze waarop deze rasvereniging omgaat met een veel te hoog percentage epileptische Welsh Springers, is in 1974 de reden om een aparte rasvereniging op te richten, de Welsh Springer Spaniel Club Nederland. Inmiddels is, dankzij de eisen bij het fokken, epilepsie nog nauwelijks een issue (van twaalf procent bij de start naar 0,4 procent in 2017). Helaas zijn er, zowel in Engeland als in Nederland, fokkers geweest die vanwege dit gebrek het bijtje erbij neergooiden. De erkenning van de club wordt na veel gesteggel met de Nederlandse Spaniel Club (die onlangs ter ziele ging) in 1976 verleend en daarna volgen in rap tempo de erkenningen van verenigingen voor de Engelse Springer Spaniel, Clumber Spaniel, Ierse Water Spaniel en Field Spaniel. In 1996 wordt een tweede vereniging opgericht, de Vereniging de Welsh Springer Spaniel. In de database www.pawpeds.com zijn nu 10.552 Welsh Springers opgenomen. ■